

Алеся Бруд
студентка гр. ДСПУ Азм-11,
Західноукраїнський національний університет, м. Тернопіль
Науковий керівник: д.е.н., професор Ольга Кириленко

ПЕНСІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ В УКРАЇНІ

В системі соціального захисту і підтримки військовослужбовців України вагоме місце відведено їх пенсійному забезпеченню. Адже військові повинні бути впевнені в тому, що після закінчення служби вони матимуть гідне грошове забезпечення. 9.04.1992 р. був ухвалений Закон України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб». В преамбулі до закону зазначено, що «держава гарантує гідне пенсійне забезпечення осіб», звільнених з військової служби, шляхом встановлення їм пенсій не нижче прожиткового мінімуму, «перерахунок призначених пенсій у зв'язку із збільшенням рівня грошового забезпечення, надання передбачених законодавством державних соціальних гарантій, вжиття на державному рівні заходів, спрямованих на їх соціальний захист» [1].

Зазначеним законом передбачено три види пенсій, які виплачуються звільненим з військової служби особам або членам їх сімей, це: 1) довічна пенсія за вислугу років; 2) пенсія по інвалідності; 3) пенсія в разі втрати годувальника. Якщо особа, має право одночасно на різні державні пенсії, то призначається одна пенсія за її вибором.

Виплата всіх видів пенсій, доплат, надбавок та підвищень до пенсій, компенсаційних виплат звільненим з військової служби особам або членам їх сімей проходить за рахунок коштів Державного бюджету України, що становить додатковою гарантією стабільності їхнього забезпечення. Призначення і виплата пенсій проводиться органами Пенсійного фонду України.

Перший вид пенсій – це довічні пенсії за вислугу років, які призначаються особам з числа військовослужбовців незалежно від віку, якщо вони звільнені зі служби. Перелік осіб, які мають право на такі пенсії визначено у вище згаданому законі. Крім того вказано – що вони повинні мати 20 років і більше вислуги.

При вислuzі 20 років пенсії призначаються в розмірі 50%, а за кожний рік вислуги понад 20 років – 3% грошового забезпечення військовослужбовця. Таким чином держава стимулює продовження служби особи після настання 20 років. Але є обмеження щодо максимального розміру даного виду пенсії, який не повинен перевищувати 70% грошового забезпечення, а особам, які під час проходження служби брали участь у ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС і віднесені до категорії 1 – 100%, до категорії 2 – 95%. Мінімальний розмір пенсії за вислугу років встановлюється у розмірі прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність, визначеного законом. Разом з цим держава проводить регулярне підвищення пенсій за вислугу років, встановлює надбавки та допомоги до пенсії за вислугу років.

Другий вид пенсій – це пенсії по інвалідності; вони призначаються особам у яких настала «інвалідність в період проходження служби або не пізніше трьох місяців після звільнення зі служби, або якщо інвалідність настала пізніше тримісячного терміну після звільнення зі служби, але внаслідок захворювання (травми, поранення, контузії, каліцтва тощо), яке сталося в період проходження військової служби чи під час перебування в полоні або заручником, якщо полонення чи захоплення заручником не було добровільним і особа, яка має право на пенсію, перебуваючи в полоні або заручником, не вчинила злочину проти миру і людства» [1].

Розміри вище пенсій по інвалідності такі:

а) особам з інвалідністю внаслідок війни I групи – 100%, II групи – 80%, III групи – 60% сум грошового забезпечення (заробітку);

б) іншим особам з інвалідністю I групи – 70%, II групи – 60%, III групи – 40% сум грошового забезпечення (заробітку).

Третій вид – це пенсії в разі втрати годувальника, які призначаються сім'ям військовослужбовців, у випадках, якщо годувальник помер у період проходження служби або не пізніше 3 місяців після звільнення зі служби чи пізніше цього строку, але внаслідок поранення, контузії, каліцтва або захворювання, одержаних у період проходження служби. Сім'ям пенсіонерів з числа цих військовослужбовців пенсії призначаються, якщо годувальник помер у період одержання пенсії або не пізніше 5 років після припинення її виплати. При цьому сім'ї військовослужбовців, які пропали безвісти в період бойових дій, прирівнюються до сімей загиблих на фронті.

Розміри пенсії в разі втрати годувальника залежать від того – як саме загинули військовослужбовці:

а) членам сімей військовослужбовців, осіб, звільнених з військової служби, інших осіб, які загинули (померли) внаслідок поранення, контузії або каліцтва, одержаних при захисті Батьківщини, або виконанні інших обов'язків військової служби, або внаслідок захворювання, пов'язаного з перебуванням на фронті, у партизанських загонах і з'єднаннях та підпільних організаціях і групах, ліквідацією наслідків Чорнобильської катастрофи чи участю у бойових діях у мирний час:

– якщо право на пенсію має один непрацездатний член сім'ї, батькам (одному з батьків), дружині (чоловікові), іншому непрацездатному члену сім'ї загиблого (померлого) годувальника – 70% грошового забезпечення (заробітної плати) загиблого (померлого) годувальника на кожного непрацездатного члена сім'ї;

– якщо право на пенсію мають два і більше непрацездатних членів сім'ї військовослужбовців (крім батьків, дружини (чоловіка) – 50% грошового забезпечення (заробітної плати) загиблого (померлого) годувальника на кожного непрацездатного члена сім'ї.

б) сім'ям військовослужбовців, осіб, які мають право на пенсію, які померли внаслідок каліцтва, одержаного в результаті нещасного випадку, не пов'язаного з виконанням обов'язків військової служби (службових обов'язків), або внаслідок

захворювання, пов'язаного з проходженням служби, – 30% заробітку годувальника на кожного непрацездатного члена сім'ї [2].

Підводячи підсумок, слід зазначити, що гідне пенсійне забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей відіграє важливе значення у формуванні мотивації військовослужбовців для нормального проходження служби, виконання свого обов'язку перед Батьківщиною, що особливо це актуалізувалося в умовах розв'язаної повномасштабної війни росії проти України. Доцільно і надалі органам державної влади проводити систематичну роботу щодо всемірного покращення соціального захисту військовослужбовців та членів їх сімей. Одночасно повинен здійснюватися систематичний контроль за правильністю призначення і виплати пенсій, застосування різного роду пільг і стимулюючих механізмів.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» від 9.04.1992 р. № 2262-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2262-12#Text>
2. Офіційний сайт Пенсійного фонду України. URL: <https://www.pfu.gov.ua/statystyka/vydatky-ta-dohody-byudzhetu-fondu/>